

Introduction to Economics

Assist.Prof.Dr. Nitiphong Songsrirote

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิติพงษ์ ส่องศรีโรจน์

nitiphong.s@acc.msu.ac.th
www.nitiphong.com

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นของวิชา เศรษฐศาสตร์

- ความหมายและประวัติ
- เศรษฐศาสตร์มหภาคและเศรษฐศาสตร์จุลภาค
- เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์และเศรษฐศาสตร์นโยบาย
- เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่นๆ
- ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
- ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ

ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์

- อัลเฟรด มาร์แชล (*Alfred Marshall*) กล่าวว่า “เศรษฐศาสตร์เป็น การศึกษาเกี่ยวกับมนุษยชาติในการดำเนินชีวิตตามปกติ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบของต่าง ๆ”
- พอล เอ. แซมวลสัน (*Pual A. Samuelson*) กล่าวว่า “เศรษฐศาสตร์เป็น การศึกษาวิธีการที่มนุษย์และสังคมเลือกใช้ทรัพยากรในการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัด ไปในการ ผลิตสินค้าต่าง ๆ แล้วนำไปจำหน่ายแจกจ่ายแก่กลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม ทั้งในเวลาปัจจุบันและ อนาคต”
- ไมเคิล พาร์กิน (*Michael Parkin*) กล่าวว่า “เศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษา ถึงวิธีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยพยายามที่จะสร้างความพอใจสนองความต้องการ ของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างมากมายไม่จำกัด”

จากนิยามต่างๆ ที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า

“เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งในหมวดสังคมศาสตร์ศึกษาถึงวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดหรือ**ขาดแคลน** (*scarce resources or limited resources*) มาผลิตเป็นสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่มี**มากมายไม่จำกัด** (*unlimited wants*) ของมนุษย์ ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

หรืออาจกล่าวได้ว่าเศรษฐศาสตร์คือ

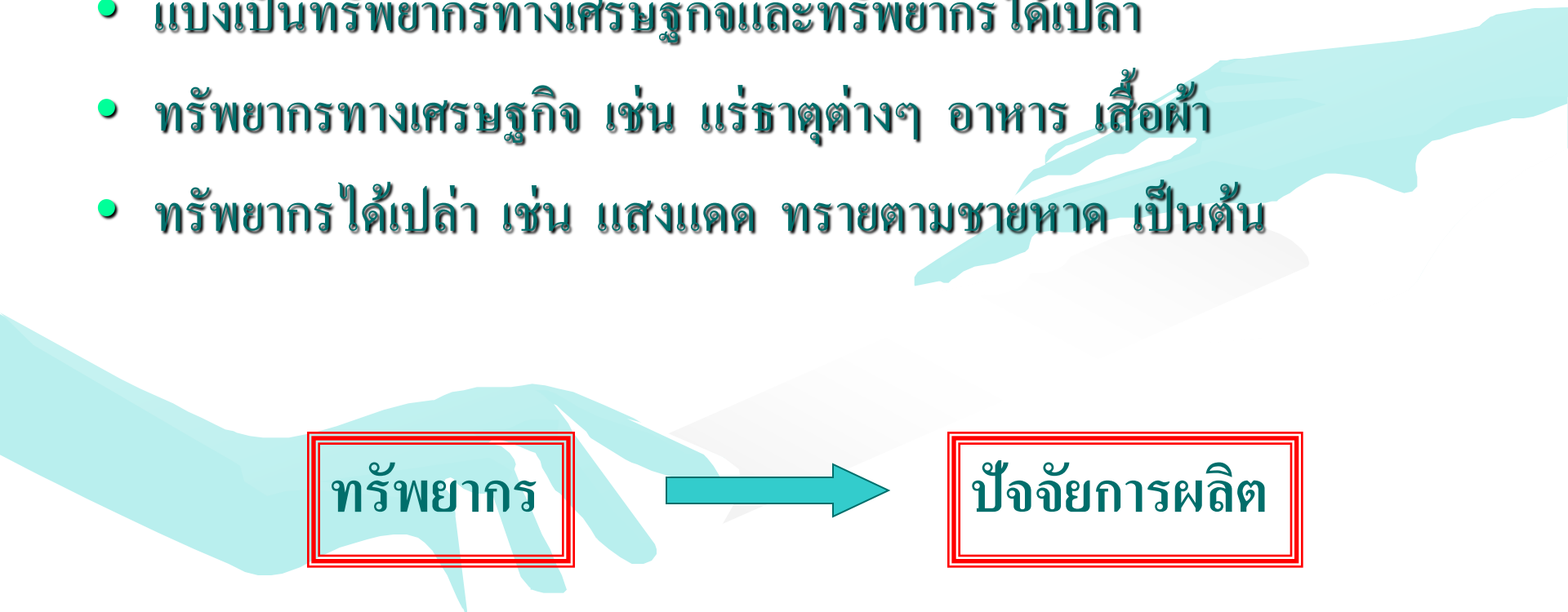
วิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลและสังคม
ในการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มา
ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองความ
ต้องการที่ไม่มีขีดจำกัด ให้ได้ความพอใจสูงสุดและ
ประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้น ยังกระจายสินค้าและ
บริการ ให้กับกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้อย่างเกิด
ประสิทธิภาพสูงสุด

การเลือก

เกิดจากการมีทรัพยากรจำกัดแต่ความต้องการไม่จำกัด
จึงต้องเลือกใช้ทรัพยากรที่ทำให้ความพอใจสูงสุด

ทรัพยากร

- ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น
- แบ่งเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทรัพยากรได้เปล่า
- ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เช่น แร่ธาตุต่างๆ อาหาร เสื้อผ้า
- ทรัพยากรได้เปล่า เช่น แสงแดด ทราบตามชายหาด เป็นต้น

ทรัพยากร

The diagram features a light blue hand on the left holding a red-bordered box labeled 'ทรัพยากร' (Resources). A thick blue arrow points from this box to another red-bordered box on the right labeled 'ปัจจัยการผลิต' (Factors of Production). The background includes faint, stylized blue and white shapes.

ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิต

- ที่ดิน ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ แร่ธาตุ ผลตอบแทนคือ ค่าเช่า
- แรงงาน ได้แก่ กำลังแรงงาน อายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป
ผลตอบแทนคือ ค่าจ้าง
- ทุน ได้แก่ สินค้าประเภททุนไม่นับทุนที่เป็นตัวเงิน
ผลตอบแทนคือ ดอกเบี้ย
- ผู้ประกอบการ เป็นผู้รวบรวมปัจจัยการผลิตเพื่อผลิตและแจกจ่าย
ผลตอบแทนคือ กำไร

สินค้าและบริการ

สินค้าแบ่งเป็น 2 ประเภท

- สินค้าเอกชน (private goods)
- สินค้าสาธารณะ(public goods)

ความต้องการไม่จำกัด

- เป็นความต้องการของมนุษย์ในสังคม

สินค้าเอกชน

มีคุณสมบัติ

- แยกกันบริโภคได้
- เข้ากีดกันผู้อื่นได้

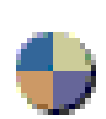
สินค้าสาธารณะ

มีคุณสมบัติ

- บริโภคร่วมกัน
- ไม่สามารถกีดกันผู้อื่นได้

ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ

- ศตวรรษที่ 15 เกิดลัทธิพาณิชย์นิยม เชื่อว่าประเทศมั่งคั่งหากการค้าเกินดุล และสนับสนุนการแทรกแซงของรัฐ
- ศตวรรษที่ 18 เป็นยุคของสำนักคลาสสิก Adam Smith เขียน The Wealth of Nation เป็นตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลก จึงได้ยกย่องเป็นบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ ไม่สนับสนุนการแทรกแซงของรัฐ เพราะเชื่อว่ากลไกราคาซึ่งเป็นเสมือนมือที่มองไม่เห็นจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้
- ศตวรรษที่ 19 เป็นยุคของนีโอคลาสสิก ซึ่งแนวความคิดสนับสนุนสำนักคลาสสิก เช่น Alfred Marshall มีแนวคิดสำคัญ คือ กฎของเชย์ ซึ่งเชื่อว่าอุปสงค์กำหนดอุปทาน จึงไม่มีการว่างงาน แต่ในปี คศ. 1930 เกิดเศรษฐกิจตกต่ำและการว่างงานทำให้กฎของเชย์อธิบายไม่ได้
- คศ.1936 John Manard Keynes เขียนหนังสือชื่อ The General Theory of Employment, Interest and Money เป็นตำราเศรษฐศาสตร์มหภาคเล่มแรกของโลก อธิบายสาเหตุของภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สินค้าล้นตลาด การว่างงาน และแนวทางแก้ไข

เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค

(Microeconomics and Macroeconomics)

เศรษฐศาสตร์จุลภาค เป็นการศึกษาถึงเศรษฐกิจ¹ ในส่วนย่อยๆ เช่น การศึกษา

พฤติกรรมของผู้บริโภคว่า ควรเลือกซื้อสินค้าและบริการอย่างไร การศึกษา

พฤติกรรมผู้ผลิตว่า มีวิธีเลือกผลิตสินค้าและบริการอย่างไร ราคาในตลาดสินค้าใด
สินค้าหนึ่งถูกกำหนดอย่างไร

เศรษฐศาสตร์มหภาค เป็นการศึกษาเศรษฐกิจโดยรวมทั้งหมด เช่น การศึกษาถึง

ระดับการผลิตของทั้งประเทศ การลงทุน ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไป (ไม่ใช่ราคา

สินค้าแต่ละชนิด) รายได้ประชาชาติ ระดับการจ้างงานของชาติ การใช้จ่ายของ

รัฐบาล การค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ

¹ เศรษฐกิจ (economy) หมายถึง กลไกในการจัดสรรทรัพยากรที่ขาดแคลนไปใช้ในทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจะผลิตสินค้าอะไร ผลิตด้วยวิธีใด ตลอดจนการแจกจ่ายสินค้าและบริการต่าง ๆ ไปให้กับใคร

เศรษฐศาสตร์มหภาค

ศึกษาภาวะเศรษฐกิจโดยรวมทั้งระบบเศรษฐกิจหรือทั้งประเทศ
ได้แก่ ระดับการผลิตของทั้งประเทศ การบริโภค การออม การ
ลงทุนรวมของประชาชน การจ้างงาน ภาวะการณ์การเงินการคลัง
ของประเทศ

หัวข้อที่ศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาค เช่น รายได้ประชาชาติ วัฏจักร
เศรษฐกิจ เงินเฟ้อ ระดับราคาสินค้าทั่วไป การคลังและหนี้
สาธารณะ การเงินและสถาบันการเงิน เศรษฐศาสตร์ระหว่าง
ประเทศ เศรษฐศาสตร์การพัฒนา ฯลฯ

เศรษฐศาสตร์จุลภาค

- ศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของหน่วยเศรษฐกิจใด
หน่วยเศรษฐกิจหนึ่ง เช่น พฤติกรรมผู้บริโภค พฤติกรรม
ผู้ผลิตในอุตสาหกรรม พฤติกรรมการออม การลงทุนของ
บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ศึกษาตลาดและระบบราคาเพื่อ
จัดสรรสินค้า บริการและทรัพยากร
- หรือนักเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า การศึกษา ทฤษฎีราคา

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

อาจจะประสบปัญหาความขัดแย้ง 2 ชนิด คือ

1. ความหลงผิดในส่วนประกอบ (The Fallacy of Composition) หมายถึง ความหลงผิดที่ว่าสิ่งที่เป็นอย่างจริงในส่วนย่อยๆ จักต้องเป็นอย่างจริงในส่วนรวมด้วย ผู้ศึกษาเศรษฐศาสตร์ที่ขาดความเข้าใจเรื่องนี้ อาจวิเคราะห์ปัญหาผิดพลาดได้ นี่คือเหตุผลที่ต้องแยกเศรษฐศาสตร์เป็นจุลภาคและมหภาค

2. ความหลงผิดในเหตุและผล (The Post Hoc Fallacy) หมายถึง ความหลงผิดในการสรุปว่าเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดก่อนเป็นสาเหตุของอีกเหตุการณ์ที่เกิดหลัง ดังเช่น เหตุการณ์ B เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ A เราก็สรุปว่า เหตุการณ์ A เป็นสาเหตุของการเกิดเหตุการณ์ B การที่จะสรุปว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล จะต้องมีการทำวิจัยหรือมีทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มาอธิบายได้

เป้าหมายทางเศรษฐกิจ

1. การจัดสรรทรัพยากร

- การจัดสรรโดยตลาด (market allocation)
- การจัดสรรโดยรัฐบาล (government allocation)

2. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

- การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศ
- การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายนอกประเทศ

3. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

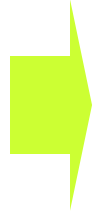
4. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

5. การเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน

6. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เป้าหมายทั้งหมดที่กล่าวมา อาจมีการขัดแย้งกันหรือสอดคล้องกันระหว่าง
เป้าหมายได้ทำให้ไม่สามารถบรรลุทุกเป้าหมายพร้อมกันได้

หน่วยเศรษฐกิจ (Economic Unit)

ผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหน่วย
ย่อยๆ เป็นการมองแง่จุลภาค ที่รวมตัว
อยู่ในระบบเศรษฐกิจด้วย
วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด
ไว้ เช่น ผู้บริโภค หรือ ผู้ผลิต

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Unit)

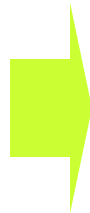

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

- การผลิต (Production)
- การแจกจ่าย (Distribution)
- การบริโภค (Consumption)

ภาคเศรษฐกิจ (Economic Sector)

การรวมหน่วยเศรษฐกิจย่อยๆ แต่ละ
หน่วยที่ทำหน้าที่และมีเป้าหมาย
เหมือนกันเข้าด้วยกัน

**ภาคเศรษฐกิจ
(Economic Sector)**

(1) ภาคครัวเรือน
(Household or
Consumer)

➡ หน้าที่เป็นเจ้าของปัจจัยการ
ผลิต ขณะเดียวกันเป็น
ผู้บริโภค

(2) ภาคธุรกิจ
(Business or
Firm)

➡ หน้าที่ผลิตสินค้าและบริการ
โดยใช้ปัจจัยการผลิตของภาค
ครัวเรือน

(3) ภาครัฐบาล
(Public Sector)

➡ หน้าที่ใช้จ่ายและเก็บภาษีเพื่อ
ผลประโยชน์ส่วนรวมรัฐบาล
เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

(4) ภาคต่างประเทศ
(Foreign Sector)

➡ หน้าที่ติดต่อกับขายกับต่างประเทศมี
การส่งออก การนำเข้า และการโอน
เงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ

เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์และเศรษฐศาสตร์นโยบาย

Positive Economics

- การแสวงหาความรู้
จากความเข้าใจ จาก
ปรากฏการณ์ทาง
เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริง
- What to be ทั้ง อดีต
ปัจจุบัน และอนาคต

Normative Economics

- ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ และการ
วิเคราะห์ มาควบคุมสถานการณ์
ทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่
ต้องการ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ
- What ought to be

ความสัมพันธ์เศรษฐศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ

- เศรษฐศาสตร์กับคณิตศาสตร์
- เศรษฐศาสตร์กับจิตวิทยา
- เศรษฐศาสตร์กับรัฐศาสตร์
- เศรษฐศาสตร์กับบริหารธุรกิจ
- เศรษฐศาสตร์กับนิเทศศาสตร์

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

Basic Economics Problems

- สาเหตุแห่งปัญหา

เนื่องจากความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด แต่ทรัพยากรในโลกมีจำกัด หรือเป็นของหายากและใช้หมดไป จึงเกิดความขาดแคลน

ทำอย่างไรจึงจะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้นำไปใช้ในการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้มากที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด

แบ่งเป็น 3 ปัญหา คือ

1. ผลิตอะไร (**what** to produce)
2. ผลิตอย่างไร (**How** to produce)
3. ผลิตเพื่อใคร (**For Whom** to produce)

1. ผลิตอะไร ผู้ผลิตต้องเลือกที่จะผลิตสินค้าและบริการอะไรบ้าง
จะผลิตจำนวนเท่าไร

ควรจะผลิต อะไรก่อนหลัง เพื่อสนองตอบต่อ
ความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด

2. ผลิตอย่างไร ผู้ผลิตต้องเลือกวิธีการผลิตสินค้าและบริการ
ให้มีต้นทุนการผลิตต่ำสุด

3. ผลิตเพื่อใคร สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาแล้วจะจัดสรรไปยังบุคคลต่าง ๆ
ได้อย่างไร

การแก้ไขปัญหาพื้นฐานกับระบบเศรษฐกิจ

ลักษณะระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆในโลก

- ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม
- ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
- ระบบเศรษฐกิจแบบผสม

1. ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีหรือแบบทุนนิยม

- ประชาชนมีสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพยากรและทรัพย์สินต่าง ๆ ได้
- ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านั้นในการผลิตสินค้าและบริการใด ๆ ก็ได้
- รัฐบาลไม่ยุ่งเกี่ยวหรือเข้าไปควบคุมกิจกรรมใด ๆ ในทางเศรษฐกิจ
- การแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทำได้โดยใช้ ระบบราคา หรือ กลไกราคา

2. ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

- รัฐ หรือ ส่วนกลางเป็นเจ้าของทรัพยากรแต่เพียงผู้เดียว ประชาชนทั่วไปจึงไม่มีสิทธิหรือเสรีภาพที่จะใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการผลิตใด ๆ
- การแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทำได้โดยการที่รัฐจะวางแผนและตัดสินใจว่าจะผลิตสินค้าอะไร จำนวนเท่าไร ด้วยวิธีการผลิตอย่างไร รวมทั้งกำหนดส่วนแบ่งที่บุคคลในสังคมจะได้รับ เรียกว่า ระบบการควบคุมจากส่วนกลาง (central – planned – system)

3. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม

- มีลักษณะของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม และแบบสังคมนิยมรวมกัน
- ทรัพยากรบางอย่างประชาชนสามารถเป็นเจ้าของได้ และมีเสรีภาพที่จะนำไปใช้ในการผลิตได้ แต่ทรัพยากรบางอย่างรัฐจะยึดไว้เป็นของรัฐหรือส่วนกลาง ประชาชนไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของหรือนำไปผลิตเองไม่ได้
- ส่วนใหญ่ทรัพยากรที่รัฐยึดไว้เป็นเจ้าของหรือทำการผลิต จะได้แก่ ทรัพยากรหรือการผลิตที่มีความสำคัญต่อประเทศ อาจจะสำคัญในแง่ของความมั่นคง หรือในแง่ของความอยู่ดีกินดีของประชาชนก็ได้
- การแก้ไขปัญหาพื้นฐานในระบบเศรษฐกิจแบบผสมนี้ จะประกอบด้วย การวางแผนและควบคุมจากส่วนกลางและกลไกราคา